

Frågan för Dagen:

JAKTFLYGFÖRSTÄRKNINGEN.

Det länge väntade beslutet rörande flygvapnets förstärkning fattades av regeringen den 1 april. Då underskrevs nämligen Kungl Maj:ts proposition till riksdagen, nr 197, angående fortsatt förstärkning av flygvapnet. Förslaget, som torde ha alla utsikter att gå igenom i riksdagen, refereras närmare på annan plats. Kontenta och konsekvenser blir följande:

Enligt propositionen fullföljes 1948 års riksdags beslut genom förstärkning med 50% av ytterligare tre jaktflottiljer. Inräknat de tre dagjaktflottiljer, som jämlikt beslut av nyssnämnda riksdag skulle förstärkas med 50%, förstärkes alltså - om årets proposition bifalles - i allt endast *s e x* flottiljer, mot tio såsom chefen för flygvapnet föreslagit. Uppsättning av ytterligare en nattjaktflottilj ställes på framtiden. Dagjaktflygets förstärkning blir sålunda sammanlagt 30% i stället för 50%.

F ö r s v a r s m i n i s t e r n - som i sin motivering bl a relaterar chefens för flygvapnet strategiska och taktiska motivering för förstärkningen - framhåller att beslut måste fattas vid årets riksdag, därest en förstärkning överhuvudtaget skall komma till stånd. Ett fullgörande av 1948 års principbeslut "synes mig vara av största betydelse för vårt försvars effektivitet och hållfasthet i ett nutida krig", säger statsrådet. Av ekonomiska skäl och arbetsmarknadsskäl begränsar han dock förslaget till tre flottiljer i stället för sju.

Begränsningen till tre flottiljer innebär rent organisatoriskt-tekniskt att den av chefen för flygvapnet förutsatta ökningen av landets flygindustriella kapacitet *i n t e* kommer till stånd i avsedd omfattning och detta i sin tur medför att tidsplanen för en fortsatt förstärkning - om beslut fattas 1950 eller 1951 - *i n t e* kommer att kunna hållas. Även en

framtida uppsättning av en andra nattjaktflottilj och attackflottiljernas planmässiga förseende med ny flygplantyp efter den nuvarande kan komma att påverkas härav. Begränsningen får sålunda större räckvidd än som kan förmodas vid första intrycket och är sålunda mycket beklaglig, om man utgår från att på längre sikt sett hela chefens för flygvapnet plan skall genomföras.

I ett särskilt uttalande till protokollet anför statsministern, att "flygvapnet med sin höga beredskapsgrad och sin stora rörlighet kan betraktas såsom vår första försvarslinje, i all synnerhet vid ett överraskande anfall på vårt land. Starka skäl kan därför åberopas för en fortsatt förstärkning av flygvapnet. Ett väl utbyggt flygvapen är även i stånd att ge ökat skydd åt hemorten samt förbättra arméns och marinens stridsduglighet." Då emellertid statsministern med hänsyn till avvägningen mellan olika statsutgifter inte ansåg sig kunna öka försvarets andel av nationalinkomsten borde kostnadsökningen för flygvapnet motvägas av utgiftsminskning på andra punkter. För att utreda denna fråga har en särskild kommission tillsatts med överståthållare T. Nothin som ordförande.

Ur flygvapnets synpunkt måste man med glädje konstatera att de åsikter rörande flygvapnets betydelse i riksförsvaret, som företrätts i chefens för flygvapnet yttrande över 1945 års försvarskommittés betänkande och i förslaget rörande jaktflygets förstärkning, vunnit anslutning. Samtidigt måste man emellertid beklaga, att det inte varit möjligt att godtaga förslaget utan en ny betungande, troligen tidsödande och till strid inbjudande utredning, grundad på en alltför snäv kostnadsram.

I chefens för flygvapnet förslag påyrkades inte någon ny utredning i avvägningsfrågan. Den synes ha framtvingats av statsfinansiella skäl och torde - därest den av statsministern angivna kostnadsramen verkligen skall hållas - ha blivit nödvändig förr eller senare ändå, med eller utan jaktförstärkning. Anledningen därtill är främst de stora materielanslag vid armén och marinen, som hittills endast skjutits undan.

Av siffror på annat håll i detta Ufl-nr framgår, att arméns nuvarande organisation kräver ytterligare 125 milj kr per år, medan chefens för flygvapnet fullständiga förslag kräver 29 milj och regeringens förslag endast 11 milj kr per år mer än den av 1948 års riksdag beslutade organisationen, då denna genomförts. De, som angriper beslutet om utredning borde därför närmast inrikta sig på frågan om kostnadsramens storlek och inte i första

hand vända sig mot principen att modernisera försvaret genom att förbättra flygvapnet.

I presskommentarerna till förslaget har omdömena skiftat från fullt gillande till skarpa angrepp. Det främsta motivet till angreppen har varit att man emotser inskränkningar vid armén för att finansiera flygvapenförstärkningen och anser att den totala styrkan av försvaret därmed skulle minska i stället för öka. En mellanställning har intagits av vissa inflytelserika folkpartitidningar, som, samtidigt med en positiv inställning till flygförstärkningen, förklarar att kostnadsramen borde kunna göras större än 800 milj.

I den negativa kritiken - som lyste med sin frånvaro både under förra årets riksdagsbehandling och i remissyttranden och presskritik över jaktutredningen - har man huvudsakligen uppmärksammat vad man kanske inte får i det nya försvaret men inte vad man får. I all den aktuella och nödvändiga diskussionen om detaljer i fråga om övningstid och diverse materielanskaffning får man inte förlora perspektivet på jaktförstärkningen. Det rör sig här ingalunda om en finess inom en specialgren av försvaret. Andra världskriget har tillräckligt tydligt visat att flyget och kanske främst jaktflyget är en av de grundvalar, som hela rikets säkerhet vilar på. Är den för svag rasar hela byggnaden, redan vid ringa påfrestning. Slaget om Storbritannien, som vände strömmen i kriget, är historiens främsta vittnesbörd om denna fundamentala sanning i det moderna kriget.

Första delen av statsministerns uttalande i propositionen vittnar om att denna uppfattning om framtidens krig trängt igenom även på högsta ort i Sverige, liksom fallet varit tidigare i USA och Storbritannien. Winston Churchills åsikt i frågan framgår av citat på annan plats. Det återstår att se, om statsmakterna efter vederbörlig utredning är beredda att ta steget fullt ut och besluta om h e l a det föreslagna flygvapnet. Årets proposition medför, om den antages, endast en andra etapp. De återstående fyra dagjaktflottiljerna måste också förstärkas och en ny nattjaktflottilj tillkomma för att resonemanget om "första försvarslinjen" skall hänga ihop.

